

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV ROMANISTIKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Italská a česká terminologie v evropských legislativních textech zaměřených na oblast:

„Uznávání diplomů a kvalifikací v Evropské unii“

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D.

Autorka práce: Bc. Ivana Benešová

Studijní obor: Románská filologie: specializace italský jazyk

Románská filologie: specializace francouzský jazyk

2012

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 27. července 2012

.....

Ivana Benešová

Anotace

Tématem bakalářské práce je zkoumání českých překladů italské verze legislativních textů Evropské unie z oblasti “Uznávání diplomů a kvalifikací v Evropské unii”. První část definuje lingvistické pojmy termín a kolokace, vymezuje koncepci korpusu a korpusové lingvistiky. Druhá představuje zdroj evropského práva, vybrané legislativní texty, popisuje jejich úpravu a následnou práci s programem ParaConc. Třetí oddíl je věnován konkrétním termínům, hierarchii a gramatické struktuře kolokací. Čtvrtá kapitola posuzuje správnost českých překladů, vycházejících z italské terminologie evropského práva. Následuje shrnutí. Práce je doplněna italsko-českým slovníčkem zkoumaných termínů a kolokací.

Abstract

Topic of this bachelor's thesis was to observe Czech translations of Italian originals of legislative texts of European Union in field „Verification of diplomas and qualifications in European Union“. The first part defines the linguistic concepts, terms and collocations, it delimits the conception of the corpus and of the corpus linguistic. The second part introduces the source of European Law and chosen legislative texts, describes their adjustment and subsequent work with ParaConc application. The third part deals with the specific terms, hierarchy and grammar structure of the collocations. The fourth part considers the correctness of the Czech translations proceeded from Italian terminology of European Law. Summary follows then. In the appendix there is an Italian-Czech vocabulary of the explored terms and collocations.

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych vyjádřit poděkování vedoucímu mé bakalářské práce panu doc. PhDr. Janu Radimskému Ph.D. za jeho cenné rady a za odborné vedení během celé práce.

1. Úvod.....	8
2. Korpus, korpusová lingvistika, termín, kolokace.....	9
2. 1. Korpus.....	9
2. 2. Korpusová lingvistika.....	10
2. 3. Termín.....	11
2. 4. Kolokace.....	11
2. 4. 1. Volné kombinace.....	12
2. 4. 2. Omezené kombinace.....	13
2. 4. 3. Vlastní kombinace.....	14
2. 4. 4. Konstrukce s kategoriálním slovesem.....	15
2. 4. 5. Idiomatické obraty.....	16
3. Analýza kolokací v souboru legislativních textů EU.....	17
3. 1. Zdroj legislativních textů	17
3. 2. Analýza textů.....	18
3. 3. Práce s texty.....	20
3. 4. Program ParaConc.....	20
4. Výsledky a jejich analýza.....	23
4. 1. Vyhledané termíny.....	23
4. 2. Rozdělení kolokací.....	24
4. 2. 1. VII. třída – Slovesná kompozita.....	24
4. 2. 2. X. třída kolokací typu N + A.....	25
4. 2. 2. XII. třída kolokací typu N + di + N.....	25
4. 2. 4. XIV. třída kolokací typu N + in + N.....	27
4. 2. 5. XIX. třída kolokací typu N + A + X.....	27
4. 2. 6. XXI. třída kolokací typu N + di + N + X.....	28
4. 2. 7. XXII. třída kolokací typu N + a + N + X.....	29
4.3. Shrnutí výsledků analýzy – kolokace, termíny.....	29
5. Porovnávání jazykového překladu italsko-české odborné terminologie.....	30
5. 1. 1. Adekvátní překlady s jedním ekvivalentem.....	30
5. 1. 2. Adekvátní překlady s více ekvivalenty.....	32
5. 1. 3. Adekvátní překlady synonymní.....	33
5. 2. 1. Nepřesné překlady.....	37
5. 2. 2. Nesprávné překlady.....	42
Shrnutí.....	44

Riassunto.....45

1. Úvod

Pro svoji bakalářskou práci jsem si vybrala téma Uznávání diplomů a kvalifikací v Evropské unii. Vycházela jsem ze zaměření studentů francouzského jazyka na ústavu romanistiky, kteří se specializovali na porovnávání překladu textů Evropské unie. Myslím, že téma korpusové lingvistiky je velice aktuální a pomáhá nám vytvářet novou slovní zásobu, která v italském jazyce není ještě tolik rozšířena v porovnání s jazykem francouzským.

V první řadě se zaměřím na vysvětlení pojmů korpus, korpusová lingvistika, termín a kolokace. Budu při tom vycházet z příruček od českých i italských lingvistů. V další části představím portál EUR-LEX a pokusím se o charakteristiku vybraných textů. Základ výzkumné části potom bude tvořit samotná práce s paralelním korpusem, který obsahuje soubor legislativních textů Evropské unie v italském a českém jazyce. Zaměřím se na okruh témat souvisejících s uznáváním diplomů a kvalifikací v Evropské unii. Dokumenty budou upraveny a vloženy do programu ParaConc, jehož fungování taktéž vysvětlím, a za jeho pomoci budu vyhledávat vybrané odborné termíny a kolokace.

Ve třetím oddíle se dostaneme k rozdělení kolokací podle gramatických struktur (metoda Mathieu-Colase). Ve čtvrté části kolokace následně okomentuji a zanalyzuji a zhodnotím správnost daného překladu do jazyka českého.

Tato práce by měla usnadnit výkon překladatelům legislativních textů EU, neboť jejím výstupem bude sestavení italsko-českého slovníčku odborné terminologie týkající se oblasti uznávání kvalifikací a diplomů v Evropské unii.

2. Korpus, korpusová lingvistika, termín, kolokace

Dříve, než přistoupíme k samotné podstatě bakalářské práce, musíme si vysvětlit jednotlivé pojmy, které souvisejí s podstatou tohoto výzkumu. V následující kapitole si objasníme terminologii slov korpus, korpusová lingvistika, termín a kolokace.

2. 1. Korpus

Korpus (z lat. *corpus* – tělo) je obecně řečeno seznam určitých jednotek, které do sebe nějak zapadají. Může to být registr řidičů, telefonní seznam, obchodní rejstřík, apod. V lingvistice se pod pojmem korpus míní „velmi rozsáhlý strukturovaný soubor textů různého druhu, který je obhospodařován počítačem“ (Čermák 2001: 648). Z této definice můžeme chápat, že jazyková data jsou uspořádána podle určitých pravidel. Důležité je, že korpus pracuje pouze se psanou podobou jazyka. Čermákovu definici rozvádí Renata Blatná (1997: 670): „*Je to soubor nejrůznějších počítačově čitelných textů (elektronicky uložených knih, novin, časopisů, apod.), které pokrývají co nejširší užití jazyka.*“ Z toho vyplývá, že velký vliv na výzkum jazyka měl rozvoj počítačů, do té doby byly korpusy (seznamy) psány na kartotékách.

Předpokládáme, že lingvisté žijící ještě na začátku 20. století museli odvádět velký kus práce. Metodu jejich postupu při vytváření korpusů popsala výstižně ve své práci R. Blatná (1997: 670): „*Dřívější ruční výpisky obsahovaly nadepsaná slova a k nim vypsané kontexty (nejčastěji věty) z novin, beletrie apod. s udáním přesného zdroje, tj. knihy, jejího autora, vydavatele stránky apod., a odborně se nazývaly excerpta.* Zkoumání textu pomocí korpusu se velmi urychlilo s příchodem informační technologie. „*Byli to právě slovníkáři, kteří trávili dlouhé hodiny vypisováním jazykových dokladů a kteří dali podnět k jejich ukládání do počítače.*“

Bereme v úvahu, že pracujeme s jazykovými daty, zpracovanými počítačem, která jsou uspořádána v určitém pořadí a podle jistých pravidel. V těchto datech se rovněž dají vyhledat např. odborné termíny, kolokace a jejich výskyt. Podle F. Čermáka (1995: 119) se tato „*data nejrůznějšího druhu nacházejí v korpusu ve své přirozené kontextové podobě, což umožňuje jejich všestranné a objektivní studium a indukci závěrů.*“ Čermák dodává, že data jsou reprezentativní a zachycují variabilitu. Výhodu ve velkém rozsahu korpusu vidí Čermák (1995: 119) ve faktu, že nepřevládnu

„zvláštní a okrajová užití jazykových jednotek nad základními a typickými“. O způsobu třídění dat v korpusu a o jejich odborném pojmenování hovoří Blatná. Podle ní se data třídí podle konkordančního programu, tedy hledaná slova vlevo se nazývají konkordacemi. Dále Blatná vysvětluje, že každý řádek korpusu je jeden excerpční lístek.

Typy jazykových korpusů rozděluje M. Šulc (1999: 12) na:

- **Korpusy jednoho jazyka**- kam řadí Český národní korpus
- **Paralelní korpusy**- jejichž obsahem jsou stejné texty ve dvou a více jazycích
Z hlediska časového se korpusy člení na:
 - **Diachronní** – který pracuje s jazykem v průběhu delšího časového období (např. Helsinki Corpus of English Text)

Synchronní- jehož náplní jsou texty z jednoho časového období, není zde vliv vývojových změn (např. Brown Corpus s texty americké angličtiny z roku 1961).

3. Korpusová lingvistika

Na pojem korpus dále navazuje termín korpusová lingvistika. Jedná se o vědu, která zkoumá soubory textů, tedy jazykové korpusy, v nichž analyzuje např. odborné termíny a slovní spojení. Výsledky těchto analýz následně využívá např. při sestavování slovníků. „*Ve statistickém pohledu je úhrn (psaných) jazykových dat daného období pro danou komunitu (např. pro uživatele češtiny) ohraničený a lze ho teoreticky vyčerpát.*“ Čermák (2001: 648). S rostoucím vývojem informačních technologií tento problém jistě nenastane brzo.

Na světě již dnes existují rozsáhlé jazykové korpusy. Pro český jazyk je nejdůležitější Český národní korpus (ČNK)¹, který byl založen na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v roce 1994, který je využíván v korpusové lingvistice a jehož jméno je spojeno s Františkem Čermákem.

¹ ČNK: Dostupné z: <http://ucnk.ff.cuni.cz/>, [cit. 14. 6. 2012]

2. 3. Termín

Pro pochopení významu slova „termín“ jsem použila definici Radimského² a Šrajerové a Kocourka.

Zatímco Radimský (2003: 12) hovoří o termínu jako o lexikální jednotce, Šrajerová (2009: 4) a Kocourek (1965: 21) doplňují, že termín může být jedno slovo (podle Kocourka „definované slovo“), nebo i více slov. Oba se shodují na tom, že termín náleží do určitého vědního oboru, Šrajerová pak doplňuje, že jeden termín může být společný i více vědním oborům. Radimský dodává, že termín užívá pouze specifická skupina lidí.

Termín tedy můžeme chápat jako jedno nebo více slovních spojení, která tvoří názvosloví jedno nebo více odborných odvětví.

Určité skupiny lidí, která jej používá ve svém povolání, pro ostatní uživatele může být neznámý.

2. 4. Kolokace

Kolokace je lingvistický pojem definovaný ve 20. století a řazený do tzv. korpusové lingvistiky. Tímto fenoménem se zabývala řada jazykovědců, my se nyní zaměříme na výklad českého lingvisty Františka Čermáka a dvou vědců italských, Marca Baroniho a Elisabetty Ježek.³

F. Čermák vymezil pojem kolokace ve své publikaci *Kolokace v lingvistice* (2006: 11) takto: „*Kolokaci je možné vymezit zhruba tak, že je to smysluplné spojení slov/lexémů, resp. lexikální syntagma, zvl. v podobě víceslovných pojmenování, jehož vznik je podmíněn jejich vzájemnou kolokabilitou, a tedy i kompatibilitou.*“ Z této definice vyplývá, že kolokace je slovní spojení, jehož obsahem jsou slova, která na sebe automaticky vážou další slova a tvoří společně nějaké smysluplné pojmenování.

Pro přiblížení tohoto pojmu poslouží také definice E. Ježek v publikaci *Lessico* (2005). Ježek (2005: 167) nejprve vysvětluje pojmem *syntagma*, a to jako složený jazykový prvek, který je tvořen sjednocením jednoduchých lingvistických jednotek („*il sintagma è un elemento linguistico complesso formato dall'unione di elementi linguistici semplici*“.) Každé syntagma má svoji syntaktickou hlavu. Ježek nazývá na příklad spojení *il ragazzo che porta sempre il cappello* nominálním syntagmatem,

² Srovnání: Radimský (2003), Šrajerová (2009), Kocourek (1965)

³ Srovnání: Baroni (2006), Ježek (2005)

protože jeho hlavou je podstatné jméno, které může být nahrazeno úplně jiným podstatným jménem. Ježek (2005: 168) také připomíná, že pojem *syntagmatický* se vztahuje především k fenoménu kombinování slov, jejichž výsledkem jsou syntagmata, ale také nadřazené jednotky jako věty a texty („*con il termine sintagmatico si fa riferimento genericamente al fenomeno della combinazione delle parole, il cui risultato sono sintagmi, ma anche unità superiori, come le frasi e i testi*“). Kombinací slov tedy vznikají syntagmatické vztahy. V češtině tedy můžeme za nominální syntagma považovat větu *Pavel je hodný žák*.

M. Baroni vychází z klasifikace kolokací, kterou ustanovila Elisabetta Ježek, proto také rozdělil kolokace do pěti skupin:

- Volné kombinace / *combinazioni libere*
- Omezené kombinace / *combinazioni ristrette*
- Vlastní kolokace / *collocazioni propriamente dette*
- Konstrukce s kategoriálním slovesem / *costruzioni a verbo supporto*
- Idiomatické obraty / *espressioni idiomatiche*

2. 4. 1. Volné kombinace / *combinazioni libere*

Definice M. Baroniho (2006: 2) je v případě volných kombinací poněkud stručnější. Podle něj tato kategorie zahrnuje vše, co má smysl, a zároveň vstupuje do dalších kategorií. Ježek (2005: 175) ji definuje přesněji, uvádí, že volnou kombinací míníme kombinaci dvou nebo více slov, která nejsou podřízena žádným omezením („*per combinazione libera si intende la combinazione di due o più parole, che non è sottoposta a restrizioni*“). Jedná se na příklad o kombinace jako *lavare/ macchina*, *cercare/ chiavi* apod. Současně dodává, že všechny kombinace slov mají alespoň nějaká konceptuální omezení, tato omezení se týkají vlastností a použití, která jsou pro daný předmět více či méně typická („*qualsiasi combinazione presenta almeno qualche restrizione di tipo concettuale, legata alle proprietà inerenti dei referenti delle parole, i quali in base alla loro natura possiedono attributi e impieghi tipici o meno tipici*“).

To znamená, že ne každé slovo může být kombinovatelné s kterýmkoliv dalším slovem. Vezmeme-li v úvahu např. slovo *bačkory*, asociativně se nám vybaví, že se jedná o podstatné jméno, které se váže k lidským nohám, čímž už jsou předem určeny vlastnosti jeho kolokátů. Můžeme tedy mít *bačkory pohodlné, velké, malé, barevné,*

dětské, dámské, pánské, chlapecké, atd. Slovesa, která můžeme použít v kombinaci s tímto slovem, jsou *nosit, zout, about si*, nebo také *vyprat, ztratit, spálit, zničit, apod.* Touto asociací se zúžil okruh kolokátů, které bychom mohli použít.

E. Ježek (2005: 175) stanovila pět základních podmínek, díky kterým můžeme charakterizovat kombinaci jako volnou:

1. jedná se o kolokaci, která je nově vytvořená v průběhu komunikačního aktu hovořící osobou. Do této kategorie nepatří idiomatické výrazy, utvořené fráze, ustálená slovní spojení, atd.

2. můžeme měnit a nahrazovat jednotlivé členy kolokace a význam věty zůstane zachován, např. slovesa i podstatná jména (*lavare/costruire/vendere la macchina*). Pokud se jedná o polysémní termín, můžeme jej nahradit jeho ekvivalentem při dodržení typických vlastností (*macchina* = automobile)

3. v promluvě se můžeme odkazovat na jednotlivé referenty, na příklad pomocí zájmen, tak jako ve větě: *ho cercato le chiavi e le ho trovate*

4. ze syntaktického hlediska jsou jednotlivé členy samostatné a mohou se volně zaměňovat, na příklad: *ho ordinato il/un/molti/dei libri, il libro che ho ordinato, il libro, lo ho ordinato ieri, il libro è stato ordinato, ho ordinato un nuovo libro.*

5. Význam kombinace je kompoziční, může být tedy odvozen od významu jednotlivých slov.

2. 4. 2. Omezené kombinace / *combinazioni ristrette*

Druhým typem kombinací jsou podle E. Ježek (2005: 176) takové, jejichž omezení souvisí s obsahem, anebo se prostě jedná o úzus („*la restrizione sia legata alla presenza di un'implicazione sintagmatica di contenuto, ... oppure sia dovuta principalmente a una consuetudine d'uso*“). V prvním případě to je na příklad kombinace *allattare il figlio*, kde *allattare* znamená činnost, která může být vykonávána pouze vůči nedávno narozené bytosti. Jako příklad pro ustálený úzus může sloužit kombinace *mantere un segreto*, kterou mají lidé zakotvenou. Stejný význam má také kombinace *conservare un segreto*, přesto však mluvčí z důvodu zvyklosti ve většině zvolí spojení první.

E. Ježek (2005: 176) uvádí čtyři základní kritéria pro přiřazení kombinací do této kategorie:

1. U verbo-nominálních kombinací (V + N), které nejsou striktně vymezené, může sloveso přijímat mnoho druhů předmětů. Jedná se na příklad o sloveso *comperare*, které se nedá kombinovat s abstraktními jmény, ale připojuje k sobě různé hmotné předměty (pevné, kapalné, atd.). V případě větší restrikce je ke slovesu připojen pouze jeden druh předmětů, na příklad ke slovesu *parcheggiare* obvykle připojujeme předmět znamenající dopravní prostředek (*la macchina, la bicicletta, il motorino*, atd.), sloveso *pastorizzare* dokonce obvykle pojíme pouze s jediným předmětem (*latte*). Analogicky v případě kombinace substantiva a adjektiva (N + A) může adjektivum doplňovat více druhů předmětů (např. *cappello biondo, birra bionda*) nebo pouze jediný (např. *latte cagliato*).

2. Omezená kombinace nese kompoziční význam, který může být odvozen od významu jednotlivých slov.

3. Možnost nahrazovat prvky dané kombinace je snížena díky existující restrikci. Pokud omezení nepřipouští žádnou jinou variantu prvků kombinace, zůstává pouze jeden kolokát (např. *cagliarsi + il latte* – žádný jiný substitut nemůže být spojen s tímto slovesem).

4. V syntaktické rovině jsou jednotky kombinace samostatné a volné kombinační prvky mohou být zaměňovány (*parcheggiare la/una/molte/delle macchine*).

2. 4. 3. Vlastní kolokace / *collocazioni propriamente dette*

E. Ježek (2005: 178) uvádí několik definic pojmu kolokace, podle jedné z nich je kolokace kombinace slov podléhající určitému lexikálnímu omezení, kde je výběr příznačného slova (kolokátu) podmíněn druhým slovem (bází), k němuž tento význam odkazuje („*una collocazione è una combinazione di parole soggetta a una restrizione lessicale, per cui la scelta di una specifica parola (il collocato) per esprimere un determinato significato, è condizionata da una seconda parola (la base) alla quale questo significato è riferito*“).

Podle M. Baroniho (2006: 3) pojetí lexikální restrikce předpokládá, že ve výběru kolokátu je jistá arbitrérnost/libovolnost. Kolokát je polysémní a výběr správného významu závisí na bázi. Naopak u omezených kombinací pozorujeme silnou monosémii

kolokátu, který sám určuje restrikcí (význam spojení A/V je tak specifický, že existuje pouze omezený počet podstatných jmen, se kterými se může kombinovat).

Příklady kolokací převzal Baroni od Ježek, následující kolokáty získávají svůj význam až díky bázi:

kolokát *stendere* - báze *documento*

kolokát *battente* - báze *pioggia*, apod.

Tyto příklady srovnává Ježek s omezenými kolokacemi, které si zachovávají sémantickou a lexikální soudržnost:

parcheggiare - macchina, indossare - indumento, aquilino - naso, biondo - capello

2. 4. 4. Konstrukce s kategoriálním slovesem / *costruzioni a verbo supporto*

Jak uvádí Ježek (2005: 181), jedná se o zvláštní druh kolokace, tvořený ve většině případů slovesem a podstatným jménem, (tedy V + N – podle M. Baroniho), před kterým často stojí člen a někdy také předložka („*un tipo particolare di collocazione è la costruzione a verbo supporto, formata nel caso più tipico da un verbo e da un nome, quest'ultimo spesso preceduto da un articolo e/o, in pochi casi, da una preposizione.*”) Jako příklady uvádí na příklad kolokace *prendere una decisione, avere paura, fare rumore*. M. Baroni (2006: 4) přidává tvrzení, že tento typ kolokací je pravděpodobně ze všech kolokací nejčastěji zastoupen.

E. Ježek (2005: 181) jmenuje pět základních vlastností konstrukcí s kategoriálním slovesem:

1. Existuje-li omezení zapříčiněné podstatným jménem, nedají se v dané konstrukci libovolně obměňovat kategoriální slovesa
*prendere/*fare una decisione, *prendere/fare una scelta*
2. Druhým faktorem je restrikce, která vyplývá z používání kolokace a jako taková podléhá proměnlivosti mezi jazyky. Na příklad v italštině *fare una fotografia* se neshoduje s anglickou kolokací *to take (*to make) a picture*.
3. Také v tomto případě platí, že teprve báze (jméno) určuje význam kolokátu (slovesa). Nejvhodnějším příkladem je velice časté sloveso *fare*, na příklad ve spojeních *fare un sospiro* a *fare una pressione*.

4. Podstatné jméno si v konstrukci s kategoriálním slovesem vždy zachovává svůj význam. Na příklad ve spojení *prendere una decisione* (učinit rozhodnutí) a *annullare una decisione* (zrušit rozhodnutí) se význam podstatného jména *una decisione* nezmění.
5. Obecně platí, že ze syntaktického hlediska jsou členy dané konstrukce samostatné. Např. *prendere/la/una/molte/delle decisioni; la decisione è stata presa da Luca; Luca ha preso una nuova decisione*, atd.

M. Baroni (2006: 4) vysvětluje, že kategoriální slovesa mají morfologickou funkci, (vyjadřují osobu, čas, atd.) a vyjadřují nějakou činnost. Zároveň také uvádí, že se jedná o nejčastější typ kolokací.

1. 4. 5. Idiomatické obraty / *espressioni idiomatiche*

Do poslední skupiny kolokací patří idiomatické výrazy, které jsou podle M. Baroniho (2006: 5) jevem opačným oproti ostatním: slova se k sobě nepřitahují ze sémantických nebo lexikálních důvodů, ale jejich použití je založeno na metaforách a přenášení významu. („*Un fenomeno diverso: non parole che si „attraggono“ per altri motivi semantici o lessicali, ma impiego convenzionalizzato di metafore e altri usi figurati.*“). Dále také uvádí, že idiomatický výraz může být složen pouze z jednoho slova („*anzi, espressione idiomatica può essere composta da una sola parola*“). Tak je tomu na příklad ve spojení *Giovanni ha cantato* ve významu *ha fatto la spia*, tedy vyzradil tajemství.

E. Ježek (2005: 183) označuje idiomatické výrazy také jako lokuce (*locuzioni*) a za příklady uvádí spojení *allargare le braccia* (= *rassegnarsi*), *alzare il gomito* (= *bere troppo*), atd. Také zdůrazňuje odlišnost tohoto jevu oproti všem ostatním druhům kolokací, protože se jeho význam neskládá z jednotlivých částí kolokace zvlášť, ale vzniká najednou přenesením významu na základě nějaké podobnosti, idiomatický výraz pak zůstává neměnný, jeho členy nelze nahrazovat ani měnit („*il risultato dell'applicazione di una similitudine è un significato traslato da un contesto origiario e fissato su un'espressione linguistica che di conseguenza risulta bloccata.*“)

3. Analýza kolokací v souboru legislativních textů EU

3. 1. Zdroj legislativních textů

V současnosti existuje celá řada nových knižních publikací, legislativní návrhy Evropské unie jsou stále každodenním tématem, neboť dochází stále k jejich novelizacím. Příruček k výkladu evropského práva je mnoho. Abychom si vytvořili představu o vnitřní struktuře a podstatě EU a jejímu aktuálnímu dění, dostali se k autentickým dokumentům a nevěřili pouhým zprávám z denního tisku, potřebujeme nahlédnout do jejich nejaktuálnějších dokumentů. Nejsnadnější přístup, který je k dispozici každému a bez poplatků, nalezneme na webovém rozhraní EUR-LEX (Přístup k právu Evropské unie).

EUR-LEX je databází obsahující 2 815 000 dokumentů, vydaných od roku 1951. Na příklad z roku 1951 je zde v plném anglickém znění Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli a na příklad z roku 2012 Smlouva o přistoupení Chorvatska. Stránky jsou vedeny ve 23 jazycích členských států EU (nikoliv 27 podle aktuálního počtu členských států EU). Stránky jsou stále aktualizovány a každý den je přidán nový dokument. Nejčastějším typem právního předpisu je Úřední věstník, jehož definici uvádí Úřad pro publikace⁴:

„Úřední věstník Evropské unie (Úř. věst.) je jediné periodikum, které vychází každý pracovní den ve všech úředních jazycích Evropské unie (EU). Obsahuje dvě navzájem příbuzné řady (L pro právní předpisy a C pro informace a oznámení) a Doplňky (S pro veřejná nabídková řízení). Existuje rovněž elektronický oddíl řady C, známý jako Úřední věstník C E. Dokumenty, které jsou publikovány v Úředním věstníku C E, jsou vydávány pouze elektronicky.“

V zásadě v databázi EUR-LEX můžeme vyhledávat typy právních dokumentů podle 4 kritérií:

- a) Obecné vyhledávání
- b) Podle typu sbírky
- c) Segment (department, oddělení) určené pro odborníky
- d) Celkové shrnutí o právu EU

V EUR-LEXU se dá zvolit více typů vyhledávání:

⁴ Úřad pro publikace, Dostupné z: http://publications.europa.eu/official/index_cs.htm, [cit. 16. 4. 2011]

- a) obecné vyhledávání: kritéria řazení jsou podle: slov, dat, období, autora, kapitol rejstříku, klíčových slov
- b) Podle oblasti: smlouvy, právní předpisy, návrhy, EU-judikatura, vnitrostátní judikatura, interpelace
- c) Podle čísla dokumentu: číslo dokumentu, celexové číslo, konsolidované právní předpisy
- d) Podle dne, kdy došlo k označení zveřejnění, v tomto případě můžeme vyhledávat v Úředním věstníku, a to buď podle data (rok, měsíc, den), nebo v závislosti na označení Úředního věstníku (typy: L, C, P, A nebo všechny), dále podle čísla Úř. Věstníku nebo podle čísla strany

Databáze nabízí orientaci ve sbírkách EU. Z řad sbírek jsou tu zastoupeny smlouvy:

- a) zakládající (např. Smlouva o Evropské unii z r. 1992),
- b) přístupové – např. Smlouva o přistoupení Chorvatska z r. 2012), mezinárodní smlouvy, platné právní předpisy, konsolidované právní předpisy (Smlouva o založení Evropského společenství pro atomovou energii z r. 1996), návrhy (legislativní dokumenty, které ještě nebyly schváleny), judikatura (rozsudky, usnesení a stanoviska Soudního dvora), parlamentní interpelace (otázky poslanců Evropského parlamentu vůči Komisi a Radě).

Pod ikonkou (pojmem) „pro odborníky“ se skrývá pojednání o rozpočtu jednotlivých institucí EU (včetně předběžných návrhů a návrhů opravných rozpočtů), jednak zde můžeme najít návrh pro rok 2013 nebo staré schválené rozpočty za loňské roky až do roku 2007.

3. 2. Analýza textů

K analýze bylo použito 259,8 normostran českého legislativního textu a 295,4 normostran italského legislativního textu, které se nacházejí na elektronickém portálu evropského práva Eur-Lexu: <http://eur-lex.europa.eu/cs/index.htm>

Tabulka č. 1 – Soubory legislativních textů

CELEX	Úřední věstník	ROK	Typ dokumentu	CELÝ NÁZEV DOKUMENTU
32005L0036	<i>L 255</i> 2005	2005	<i>Směrnice</i>	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 6. července 2005 o uznávání odborných kvalifikací (Text s významem pro EHP)
31985D0368	<i>L 199</i> 1985	1985	<i>Rozhodnutí</i>	Rozhodnutí Rady ze dne 16. července 1985 o srovnatelnosti kvalifikací získaných odborným vzděláváním mezi členskými státy Evropského Společenství
32007D0172	<i>L 079</i> 2007	2007	<i>Rozhodnutí</i>	Rozhodnutí Komise ze dne 19. března 2007, kterým se zřizuje skupina koordinátorů pro uznávání odborných kvalifikací
31996L0026	<i>L 124</i> 1996	1996	<i>Směrnice</i>	Směrnice Rady 96/26/ES ze dne 29. dubna 1996 o přístupu k povolání provozovatele silniční přepravy zboží a provozovatele silniční přepravy osob, jakož i o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci, s cílem umožnit účinný výkon svobody usazování těchto dopravců v oblasti vnitrostátní a mezinárodní dopravy
32005L0045	<i>L 255</i> 2005	2005	<i>Směrnice</i>	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/45/ES ze dne 7. září 2005 o vzájemném uznávání průkazů způsobilosti námořníků vydaných členskými státy a o změně směrnice 2001/25/ES (Text s významem pro EHP)
31991L0670	<i>L 373</i> 1991	1991	<i>Směrnice</i>	Směrnice Rady ze dne 16. prosince 1991 o vzájemném uznávání licencí pro výkon funkcí v civilním letectví
32006D1720	<i>L 327</i> 2006	2006	<i>Rozhodnutí</i>	Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1720/2006/ES ze dne 15. listopadu 2006, kterým se zavádí akční program v oblasti celoživotního učení

Texty jsou seřazeny v tabulce č. 1. Vždy je uvedeno číslo dokumentu, číslo úředního věstníku, rok vydání, druh dokumentu (směrnice, rozhodnutí) a úplný název. Jedná se o volný výběr legislativních dokumentů vydaných v letech 1985 – 2007, které spadají do oblasti „Uznávání diplomů a kvalifikací v Evropské unii“. Z vybraných textů převažují směrnice.

3.3 Práce s texty

Nejdříve jsem si stáhla vybrané legislativní texty z databáze EUR-LEX do programu Microsoft Word a jednotlivé české a italské texty jsem vždy podle čísla a jazyka uložila každý zvlášť do souboru ve formátu docx.

Následně bylo potřeba texty upravit tak, aby měly stejné řádkování a mohlo začít paralelní kontrolování italského a českého textu podle formálních znaků (např. pomocí kontroly mezery mezi odstavci, pomocí kontroly obsahu, atd.). Po kontrole textů a odstranění nežádoucích znaků (např. ¶) bylo potřeba z každého dokumentu vytvořit textový soubor s příponou txt. Kódování prostého textu se u českého znění nastavilo na Středoevropský formát, u italského znění na Západoevropský formát. Tyto textové soubory byly potom paralelně vloženy do programu ParaConc.

V případě, že by v předchozím kroku nedošlo k odstranění těchto anomálií ve formátu doc, následně by se to projevilo v programu ParaConc: řádkování italského textu by neodpovídalo řádkování českého textu, a tudíž by nebyly správně nalezeny překlady vyhledávaných slov, což by znamenalo vrátit se zpět do programu Word, otevřít dané soubory ve formátu docx a znovu je překontrolovat a přepracovat. Poté opět vytvořit nový soubor txt.

3.4 Program ParaConc

ParaConc je dvojjazyčný nebo vícejazyčný srovnávací program, který může být používán při konfrontačních analýzách, jazykové výuce, při překladech, studiích/školení. („*ParaConc is a bilingual or multilingual concordancer that can be used in contrastive analyses, language learning, and translation studies/training*“) ⁵

Z této definice již tedy jasně vyplývá, že se jedná o program, který velmi usnadňuje práci překladatelům. Nemusíme paralelně studovat celé texty od shora až dolů, ale jeho pomocí vyhledáváme pouze dané výrazy.

Tento program lze stáhnout buď v demo verzi, nebo si můžeme na stránkách rovnou zakoupit jeho poslední verzi (269). Na stejných stránkách ⁶ nalezneme stručný popis jednotlivých funkcí programu jako je např. alignment (zarovnávání), druhy podporovaného písma (zahrnuje rovněž čínštinu, japonštinu a korejštinu), způsoby

⁵ O programu Paraconc: Dostupné na: <http://www.athel.com/para.html> citované [cit. 15. 4. 2011]

vyhledávání v textu, frekvenční rozsah vyhledávaného výrazu (počet slov, která se nachází od vyhledávaného výrazu vlevo a vpravo), atd.

Na stránkách se můžeme dozvědět i konkrétní jména uživatelů softwaru ParaConc. U jazyků čeština a angličtina je registrován František Čermák a Alexandr Rosen, pracující na projektu Českého národního korpusu.

My pracujeme s poslední verzí č. 269 Programu ParaConc. Program spustíme, zvolíme počet paralelních textů (2 – 4) a jazyky. V našem případě v levém sloupci „Italian (Standart)“, v pravém „Czech“. Můžeme si zvolit i druh a velikost písma. nejdůležitějším v této tabulce je správně zvolený Skript (program na kódování v tomto případě Písma). Pro české texty máme nastavený středoevropský, pro italské texty západoevropský typ. Kdyby se stalo, že bychom skript nenastavili správně, např. u českého bychom zvolili západoevropský, měli bychom v textu namísto znaků písmenek s diakritikou zobrazeny nesmyslné znaky. Po nastavení písma se dostaneme zpátky na tabulku „Load Corpus File“. Zbývá poslední krok, a to nahrát do programu vybrané texty. To provedeme tlačítkem „Add“, vybereme ze souboru uložené programy ve formátu txt a vložíme je do programu. Ze začátku jsem zkoušela nastavit 3 jazyky (italštinu, francouzštinu a češtinu), abych mohla hledané spojení lépe porovnávat, ale kvůli technickým problémům jsem nakonec zůstala jen u italštiny a češtiny. Vlevo v zápatí se nám zobrazí počet nahraných souborů a vpravo počet znaků. V případě, že si řádkování odpovídá, je přibližně stejný i počet znaků, pokud by došlo ke komplikacím s nahráváním nebo by soubor nebyl dobře nahrán, místo počtu znaků by se objevil otazník. Pokud si před otevřením korpusu chceme zkontrolovat, zdali jsme nahráli správné texty, klikneme na „File“ a přesuneme se na „View Corpus Alignment“, který nám zobrazí konkrétní názvy textů. Je-li vše v pořádku, přesuneme se k vyhledávání pomocí ikonky „Search“. Zvolíme si jazyk a zadáme námi hledané slovo nebo slovní spojení. V případě, že bylo hledání úspěšné, objeví se tabulka, rozdělená na dvě části. V první se nachází výčet vět vyhledávaného slova v jednom jazyce, které je barevně odlišené ostatních, a v té druhé se zobrazuje odpovídající text v daném jazyce.

V Tabulce Frequency and Collocation Options si můžeme nastavit minimální výskyt slov (Minimum Frequency), maximální počet řádků (Minimum Lines), počet slov, která se nacházejí od vyhledávaného výrazu vpravo a vlevo (Collocate Span). Pomocí funkce „Alphabetical Word List“ můžeme vyhledat slova nebo číslovky, které se v textu vyskytují nejvíce, ze stejné tabulky se dá vyčíst ještě procentuální vyjádření

výskytu a číselné vyjádření výskytu. V těchto textech jsou nejvíce zastoupeny číslovky (označení dokumentů, roků, atd.).

Nebylo jednoduché zvolit správné termíny a k nim následné kolokace. Ze začátku jsem se řídila vlastní intuicí a postupně, když jsem odkrývala jednotlivé termíny a četla jednotlivé texty, se mi podařilo nalézat zajímavá syntagmata.

Vyhledané termíny a kolokace jsem následně kopírovala do programu Microsoft Excel, kde jsem vytvořila tabulky nejprve pro jejich ekvivalentní český překlad a poté jsem je rozdělila do tabulek podle gramatických struktur.

4. Výsledky a jejich analýza

Tato kapitola tvoří praktickou část mého výzkumu. V první části se zabývám vyhledanými termíny a rozdělením kolokací podle gramatických struktur, v další části přistupuji k jednotlivým jazykovým překladům a hodnocení jejich správnosti.

4. 1. Vyhledané termíny

Z korpusu jsem si vybrala 43 termínů, jejichž kolokace budou tvořit hlavní část mého výzkumu. Tabulka je rozdělena na čtyři sloupce, z nichž dva obsahují vyhledávané termíny a dva jejich číslo a rod. 25 termínů je rodu mužského, 17 termínů ženského rodu a 1 termín má společný tvar pro oba dva rody. Jedná se především o termíny z oblasti školství, které jsou doplněny příklady konkrétních profesí.

Tabulka (č. 2.) termínů (klíčových slov)

Termín	Číslo/Rod	Termín	Číslo/Rod
Agente	s. m.	istituto	s. m.
apprendimento	s. m.	istruzione	s. f.
assistente	s. m.	libertà	s. f.
assistenza	s. f.	maestro/a	s. m./s. f.
Attività	s. f.	medicina	s. f.
attuazione	s. f.	pratica	s. f.
calzolaio	s. m.	preparazione	s. f.
certificato	s. m.	professione	s. f.
competenza	s. f.	protezione	s. f.
consulente	s. m.	prova	s. f.
Corso	s. m.	programma	s. m.
direttore	s. m.	requisito	s. m.
Diritto	s. m.	responsabile	s. m.
educazione	s. f.	riconoscimento	s. m.
Esame	s. m.	scuola	s. f.
esercizio	s. m.	tecnico	s. m.
esperienza	s. f.	titolo	s. m.
formazione	s. f.	trattamento	s. m.
Igiene	s. f.	tirocinio	s. m.
insegnamento	s. m.	titolo	s. m.
investigatore	s. m.	trattamento	s. m.
		ufficiale	s. m.

4. 2. Rozdělení kolokací

Přeneseme-li teorii rozdělení kolokací M. Baroniho (2006) a E. Ježek (2005) do praxe, můžeme kolokace nalezené v evropských legislativních textech zařadit do kategorií volné kombinace, omezené kombinace a vlastní kolokace.

Rozdíl mezi těmito třemi kategoriemi není pro cizince úplně zřetelný, a je pouze otázkou citu, kam danou kolokaci zařadíme. Proto se v tomto případě přikláním k rozdělení kolokací podle gramatických struktur - metoda Mathieu-Colase (1996 : 71). Ten rozdělil kolokace do XXV. tříd. Prvních 17. tříd nazývá kompozity (tvoří základní skupinu), dalších 8. tříd označil jako doplňkové. Ty označuje jako komplexní kompozita, která zahrnují více než dva nominální nebo adjektivní termíny. Pro popisování jejich struktur v tabulkách budu používat následující zkratky:

- N – podstatné jméno
- A – přídavné jméno
- V- sloveso
- X – ostatní (např. neurčitý člen)
- Di – předložka „di“
- °N- podstatné jméno, jemuž předchází předložka di s určitým členem

I když byla hierarchie vytvořena pro jazyk francouzský, můžeme ji aplikovat na italštinu, neboť se jedná o příbuzné románské jazyky vycházející ze společného latinského základu.

4. 2. 1. VII. třída – Slovesná kompozita

V první skupině kompozit je pouze jediný výskyt, a to kompozitum se slovesem.

Tabulka č. 3 – VII. třída – Slovesná kompozita

Kolokace	Číslo/Rod	Výskytů	Struktura
diritto di usare un titolo	s. m.	1	N + di + V + X + N

4. 2. 2. X. třída kolokací typu N + A

V tabulce č. 4. předkládám 45 kolokací se strukturou N + A - X. třída podle M. Collase (1996 : 71). Tvoří nejpočetnější skupinu ze všech typů kolokací. Největší počet výskytů se objevuje o kolokace „*formazione professionale*“, a to 130. Na druhém místě stojí kolokace „*apprendimento permanente*“ se 79 výskyty. Velký počet výskytů tohoto slovního spojení je dán faktem, že v rámci zkoumané terminologické oblasti jsou tyto kolokace obecné a nezastupují žádnou konkrétní profesní oblast.

Tabulka č. 4. - X. třída kolokací typu N + A

Kolokace	Číslo/Rod	Výskytů	Struktura
apprendimento permanente	s. m.	79	N + A
assistente commerciale	s. m.	1	N + A
assistente tecnico	s. m.	1	N + A
assistente veterinario	s. m.	1	N + A
assistenza amministrativa	s. f.	1	N + A
assistenza sanitaria	s. f.	1	N + A
assistenza tecnica	s. f.	2	N + A
attività professionale	s. f.	36	N + A
calzolaio ortopedico	s. m.	4	N + A
diritto civile	s. m.	1	N + A
diritto commerciale	s. m.	1	N + A
diritto fiscale	s. m.	1	N + A
diritto sociale	s. m.	1	N + A
educazione sessuale	s. f.	1	N + A
esame finale	s. m.	5	N + A
esame scritto	s. m.	2	N + A
esperienza professionale	s. f.	23	N + A
formazione complementare	s. f.	6	N + A
formazione professionale	s. f.	130	N + A
igiene mentale	s. f.	2	N + A
igiene veterinaria	s. f.	1	N + A
insegnamento clinico	s. m.	2	N + A
insegnamento tecnico	s. m.	1	N + A
investigatore privato	s. m.	1	N + A
istituto scolastico	s. m.	2	N + A
istruzione elementare	s. m.	27	N + A

istruzione post-secondaria	s. f.	2	N + A
istruzione secondaria	s. f.	4	N + A
medicina generale	s. f.	26	N + A
medicina interna	s. f.	4	N + A
medicina legale	s. f.	1	N + A
medicina preventiva	s. f.	4	N + A
medicina sociale	s. f.	1	N + A
medicina veterinaria	s. f.	3	N + A
pratica professionale	s. f.	24	N + A
preparazione linguistica	s. f.	1	N + A
professione marittima	s. f.	2	N + A
professione regolamentata	s. f.	23	N + A
prova attitudinale	s. f.	15	N + A
scuola medica	s. f.	6	N + A
tecnico ortopedico	s. m.	1	N + A
titolo professionale	s. m.	27	N + A
ufficiale giudiziario	s. m.	1	N + A

4. 2. 3. XII. třída kolokací typu N + di + N

Tabulka č. 5. čítá 30 kolokací typu N + di + N (nahrazují francouzskou předložku „de“ za italskou „di“). Kolokace s nejvyšším počtem výskytů (24) je „*formazione di base*“, která ve skupině nalezených syntagmat zastupuje obecnou kolokaci. V nejmenším počtu (1) je zastoupena např. „*professione di medico*“, která představuje konkrétní povolání.

Tabulka č. 5. - XII. třída kolokací typu N + di + N

Kolokace	Číslo/Rod	Výskytů	Struktura
agente di collocamento	s. m.	1	N + di + N
attuazione di programma	s. f.	1	N + di + N
certificato di abilitazione	s. m.	2	N + di + N
certificato di idoneità	s. m.	4	N + di + N
certificato di specializzazione	s. m.	4	N + di + N
certificato di servizio	s. m.	1	N + di + N
consulente di assicurazioni	s. m.	1	N + di + N
corso di pedagogia	s. m.	2	N + di + N
corso di restauro	s. m.	2	N + di + N
direttore d'azienda	s. m.	3	N + di + N
direttore di filiale	s. m.	1	N + di + N

diritto di soggiorno	s. m.	1	N + di + N
esame d'ammissione	s. m.	1	N + di + N
esame di perito	s. m.	2	N + di + N
esame di Stato	s. m.	3	N + di + N
esercizio di una professione	s. m.	1	N + di + X + N
formazione di apprendisti	s. f.	5	N + di + N
formazione di base	s. f.	24	N + di + N
formazione di dentista	s. f.	13	N + di + N
formazione di infermiere	s. f.	10	N + di + N
libertà di circolazione	s. f.	1	N + di + N
libertà di stabilimento	s. f.	5	N + di + N
medicina del lavoro	s. f.	2	N + di + N
professione di avvocato	s. f.	1	N + di + N
professione di dentista	s. f.	2	N + di + N
professione di medico	s. f.	1	N + di + N
programma di studi	s. m.	11	N + di + N
tirocinio di adattamento	s. m.	10	N + di + N
ufficiale di coperta	s. m.	6	N + di + N

4. 2. 4. XIV. třída kolokací typu N + in + N

V této třídě kolokací došlo k nahrazení francouzské předložky „en“ za italskou „in“. Tato kategorie obsahuje pouze jednu kolokaci „esame in architettura“ – jedná se o konkrétní odbornou zkoušku, proto je její výskyt minimální.

Tabulka č. 6. - XIV. třída kolokací typu N + in + N

Kolokace	Číslo/Rod	Výskytů	Struktura
esame in architettura	s. m.	1	N + in + N

4. 2. 5. XIX. třída kolokací typu N + A + X

Tato skupina obsahuje 11 kolokací. Nejvyšší frekvenci (17 výskytů) má opět obecné syntagma (v rámci této jazykové oblasti) „formazione professionale secondaria“.

Tabulka č. 7 - XIX. třída kolokací typu N + A + X

Kolokace	Číslo/Rod	Výskytů	Struktura
assistente tecnico biomedico di laboratorio	s. m.	1	N + A + A + di + N
assistente tecnico in medicina veterinaria	s. m.	1	N + A + in + in + A
assistente tecnico medico di laboratorio	s. m.	1	N + A + A + di + N
assistente tecnico medico in chirurgia	s. m.	1	N + A + A + in + N
certificato attestante il diritto di esercitare l'attività	s. m.	1	N + A + N + di + V + N
certificato attestante il superamento di un esame d'ammissione	s. m.	1	N + A + N + di + X + N + di + A
formazione professionale secondaria	s. f.	17	N + A + A
formazione superiore completa	s. f.	1	N + A + A
istruzione professionale preparatoria	s. f.	2	N + A + A
scuola pedagogica secondaria	s. f.	1	N + A + A
scuola secondaria specializzata	s. f.	1	N + A + A

4. 2. 6. XXI. třída kolokací typu N + di + N + X

V této kategorii je obsaženo 17 kolokací. Nejvyšší podíl zaujímá spojení „*programma di apprendimento permanente*“, vyskytuje se v korpusu celkem 75krát. Na druhém místě zůstává kolokace „*responsabile dell'assistenza generale*“ se 36 výskyty.

Tabulka č. 8 - XXI. třída kolokací typu N + di + N + X

Kolokace	Číslo/Rod	Výskytů	Struktura
certificato di scuola secondaria	s. m.	2	N + di + N + A
competenza degli Stati membri	s. f.	5	N + di + °N + A
diritto dello Stato interessato	s. m.	1	N + di + °N + A
diritto di ricorso contro qualsiasi rifiuto	s. m.	1	N + di + N + di + X + N
esame di attitudine professionale	s. m.	1	N + di + N + A
maestro/a di scuola materna	s. m./s. f.	1	N + di + N + A
protezione dei dati personali	s. f.	1	N + di + °N + A
programma di apprendimento permanente	s. m.	75	N + di + N + A
requisito di capacità finanziaria	s. m.	1	N + di + N + A
requisito di capacità professionale	s. m.	2	N + di + N + A
requisito di un'esperienza professionale complementare	s. m.	1	N + di + X + N + A + A
requisito dell'idoneità professionale	s. m.	3	N + di + °N + A
responsabile dell'assistenza generale	s. m.	36	N + di + °N + A
riconoscimento dell'esperienza professionale	s. m.	2	N + di + °N + A
riconoscimento delle qualifiche professionali	s. m.	22	N + di + °N + A
trattamento dei dati disponibili	s. m.	1	N + di + °N + A

trattamento dei dati personali	s. m.	3	N + di + °N + A
--------------------------------	-------	---	-----------------

4.2.7. XXII. třída kolokací typu N + a + N + X

Poslední tabulka zahrnuje kolokaci „*assistenza alla madre e al neonato*“, kde se jako v jediném spojení vyskytuje předložka „*a*“.

Tabulka č. 9 - XXII. třída kolokací typu N + a + N + X

Kolokace	Číslo/Rod	Výskytů	Struktura
assistenza alla madre e al neonato	s. f.	2	N + a + °N + X + a + °N

4. 3. Shrnutí výsledků analýzy – kolokace, termíny

Z paralelního korpusu ParaConc jsem vybrala 43 odborných termínů týkajících se oblasti Uznávání diplomů a kvalifikací v Evropské unii. Celkem 105 kolokací jsem rozdělila do šesti skupin podle gramatických struktur metodou M. Colase. Nejčastějším typem kolokace, která se zde objevuje, je kompozitum typu N + A, které zaujímá celkem 43%. Za ním stojí kompozitum N + di + N s 29%, a třetím nejčastějším typem kolokací je kompozitum N + di + N + X se 16%. Čtvrtou největší skupinu tvoří slovní spojení se strukturou N + A + X (10 %). Na pátém, šestém místě a sedmém místě se umístila kompozita druhu N + a + N + X a N + in + N včetně slovesných kompozit, jejich podíl na celku je 1%.

Nejfrekventovanějším typem předložek byla předložka „*di*“ s 50%, oproti tomu předložka „*in*“ se vyskytovala pouze ve 3% případech. Ve 2% byl použit člen neurčitý „*un/una*“. Stejně procento zaujímá i podstatné jméno „*maestro/maestra*“, které bylo použito v obou rodech.

5. Porovnávání jazykového překladu italsko-české odborné terminologie

V této kapitole se budu zabývat hodnocením správnosti českých překladů. Výsledné překlady budu řadit do skupiny: adekvátní překlady s jedním ekvivalentem, nesprávné překlady, nepřesné překlady, adekvátní překlady synonymní.

5. 1. Adekvátní překlady s jedním ekvivalentem

Tabulka obsahuje 95 kolokací s jedním ekvivalentem. Všechny kolokace byly prověřeny buď databází ISAP⁷, IATE⁸, nebo pomocí slovníků⁹, porovnány s kontextem a byly uznány za správné. Nejčastějšími termíny, které vstupují do kolokací, jsou např. „*assistente*“, *certificato*, *esperienza*, *formazione*, *diritto*“, atd. Nejpočetnější kolokací bylo spojení „*Stato membro ospitante*“ (81) a dále „*apprendimento permanente*“ (79).

Tabulka č. 10 – Kolokace s jedním ekvivalentem

Kolokace	Sl. Druh	Výskytů	Česky-1
agente di collocamento	s. m.	1	zprostředkovatel práce
apprendimento permanente	s. m.	79	celoživotní učení
assistente commerciale	s. m.	1	obchodní asistent
assistente tecnico	s. m.	1	technický asistent
assistente tecnico biomedico di laboratorio	s. m.	1	biomedikální laborant
assistente tecnico in medicina veterinaria	s. m.	1	veterinární technik
assistente tecnico medico di laboratorio	s. m.	1	zdravotní laborant
assistente tecnico medico in chirurgia	s. m.	1	zdravotnický asistent na chirurgii
assistente veterinario	s. m.	1	veterinární asistent
assistenza alla madre e al neonato	s. f.	2	péče o matku a dítě
assistenza amministrativa	s. f.	1	správní podpora
assistenza sanitaria	s. f.	1	zdravotní péče
attività professionale	s. f.	36	odborná činnost
attuazione di programma	s. f.	1	provádění programu
calzolaio ortopedico	s. m.	4	ortopedický obuvník
certificato attestante il diritto di esercitare l'attività	s. m.	1	osvědčení potvrzující právo vykonávat činnosti
certificato attestante il superamento di un esame d'ammissione	s. m.	1	osvědčení o složení přijímací zkoušky

⁷ ISAP: Informační systém pro aproximaci práva, Dostupné z:

<http://isap.vlada.cz/homepage.nsf/esduvod3>, [cit. 10. 5. 2012]

⁸ IATE: Terminologická databáze Evropské komise, Dostupné z:

<http://iate.europa.eu/iatediff/SearchByQueryLoad.do?method=load>

⁹ Kompletní seznam slovníků v přehledu literatury

certificato di abilitazione	s. m.	2	průkaz způsobilosti
certificato di idoneità	s. m.	4	průkaz způsobilosti
certificato di servizio	s. m.	1	služební průkaz
certificato di scuola secondaria	s. m.	2	doklad o ukončeném středoškolském vzdělání
certificato di specializzazione	s. m.	4	osvědčení o odbornosti
consulente di assicurazioni	s. m.	1	pojišťovací poradce
consulente tecnico	s. m.	1	technický poradce
corso di pedagogia	s. m.	2	pedagogický kurz
corso di restauro	s. m.	2	obor restaurování
direttore d'azienda	s. m.	3	ředitel podniku
diritto civile	s. m.	1	občanské právo
diritto commerciale	s. m.	1	obchodní právo
diritto dello Stato interessato	s. m.	1	právo dotyčné země
diritto di ricorso contro qualsiasi rifiuto	s. m.	1	právo na odvolání proti jakémukoli odmítnutí
diritto di soggiorno	s. m.	1	právo na trvalý pobyt
diritto di usare un titolo	s. m.	1	právo užívat titul
diritto fiscale	s. m.	1	daňové právo
diritto sociale	s. m.	1	právo sociálního zabezpečení
educazione sessuale	s. f.	1	sexuální výchova
esame d'ammissione	s. m.	1	přijímací zkouška
esame di attitudine professionale	s. m.	1	zkouška odborné způsobilosti
esame di scuola tecnica secondaria	s. m.	1	maturitní zkouška
esame di Stato	s. m.	3	státní zkouška
esame finale	s. m.	5	závěrečná zkouška
esame in architettura	s. m.	1	zkouška z architektury
esame scritto	s. m.	2	písemná zkouška
esercizio di una professione	s. m.	1	výkon povolání
esperienza professionale	s. f.	23	odborná praxe
formazione complementare	s. f.	6	další odborná příprava
formazione di apprendisti	s. f.	5	učňovská příprava
formazione di base	s. f.	24	základní odborná příprava
formazione di dentista	s. f.	13	odborná příprava zubních lékařů
formazione di infermiere	s. f.	10	odborná příprava zdravotní sestry
formazione professionale secondaria	s. f.	17	střední odborné vzdělání
formazione superiore completa	s. f.	1	úplné vysokoškolské vzdělávání
igiene veterinaria	s. f.	1	veterinární hygiena
insegnamento tecnico	s. m.	1	technická výuka
investigatore privato	s. m.	1	soukromý detektiv
istruzione elementare	s. f.	27	základní vzdělání
libertà di circolazione	s. f.	1	volný pohyb
libertà di stabilimento	s. f.	5	svoboda usazování
maestro/a di scuola materna	s. m./s. f.	1	učitel/učitelka v mateřské škole
medicina del lavoro	s. f.	2	pracovní lékařství
medicina generale	s. f.	26	všeobecné lékařství
medicina interna	s. f.	4	vnitřní lékařství
medicina legale	s. f.	1	soudní lékařství

medicina preventiva	s. f.	4	preventivní lékařství
medicina sociale	s. f.	1	sociální lékařství
medicina veterinaria	s. f.	3	veterinární lékařství
pratica professionale	s. f.	24	odborná praxe
preparazione linguistica	s. f.	1	jazyková příprava
professione di avvocato	s. f.	1	povolání advokáta
professione di dentista	s. f.	2	povolání zubního lékaře
professione di medico	s. f.	1	povolání lékaře
professione marittima	s. f.	2	povolání námořníka
professione regolamentata	s. f.	23	regulované povolání
protezione dei dati personali	s. f.	1	ochrana osobních údajů
prova attitudinale	s. f.	15	zkouška způsobilosti
programma di apprendimento permanente	s. m.	75	program celoživotního učení
programma di studi	s. m.	11	studijní program
requisito di capacità finanziaria	s. m.	1	podmínka finanční způsobilosti
requisito di capacità professionale	s. m.	2	podmínka odborné způsobilosti
requisito di un'esperienza professionale complementare	s. m.	1	požadavek na doplňkovou odbornou praxi
requisito dell'idoneità professionale	s. m.	3	podmínka odborné způsobilosti
responsabile dell'assistenza generale	s. m.	36	ošetřovatel odpovědný za všeobecnou péči
riconoscimento delle qualifiche professionali	s. m.	22	uznávání odborných kvalifikací
scuola medica	s. f.	6	zdravotnická škola
scuola pedagogica secondaria	s. f.	1	střední pedagogická škola
scuola secondaria specializzata	s. f.	1	specializovaná střední škola
Stato membro d'origine	s. m.	17	domovský členský stát
Stato membro ospitante	s. m.	81	hostitelský členský stát
tecnico ortopedico	s. m.	1	ortopedický technik
tirocinio di adattamento	s. m.	10	adaptační období
titolo professionale	s. m.	27	profesní označení
trattamento dei dati disponibili	s. m.	1	zpracování dostupných údajů
trattamento dei dati personali	s. m.	3	zpracování osobních údajů
ufficiale di coperta	s. m.	6	palubní důstojník
ufficiale giudiziario	s. m.	1	soudní vykonavatel

5. 1. 2. Adekvátní překlady s více ekvivalenty

Následná kapitola se věnuje rozebírání kolokací s více přeloženými ekvivalenty.

Tabulka č. 11 – „insegnamento clinico“

Kolokace	Sl. Druh	Výskytů	Česky-1	Česky-2
insegnamento clinico	s. m.	2	klinický výcvik	klinická výuka

Slovní spojení „*klinický výcvik*“ a „*klinická výuka*“ se v databázi ISAP, ani v IATE nevyskytují. V textu se kolokace vyskytuje v souvislosti se studijním programem porodní asistentky (TEXT 32005L0036). Ve studijním programu Porodní asistentky na Univerzitě Palackého v Olomouci¹⁰ se vyskytuje kolokace klinická propedeutika (tedy úvod do klinické praxe). Lexikální syntagma „*klinický výcvik/výuka*“ se používají v rámci studia všeobecného lékařství¹¹. Proto považuji překlad za správný.

5. 1. 3. Adekvátní překlady synonymní

V této části budu předkládat kolokace, jejichž překlad neodpovídal přesně ekvivalentu v databázích ISAP nebo IATE, či ve slovnících, ale byl uznán za synonymní. Jako pomůcku použiji rovněž Slovník českých synonym (2000).

Tabulka č. 12 - „agente immobiliare“

Kolokace	Sl. Druh	Výskytů	Česky-1
agente immobiliare	s. m.	1	obchodník s nemovitostmi

Překlad této kolokace je podle Italsko-českého slovníku (2001: 542) – „*realitní agent*“. Dle mého názoru se jedná o synonyma, proto považuji oba překlady za správné.

Tabulka č. 13 – „assistenza tecnica“

Kolokace	Sl. Druh	Výskytů	Česky-1
assistenza tecnica	s. f.	2	technická podpora

¹⁰ *Fakulta zdravotnických věd UP*, Dostupné z: <http://oldwww.upol.cz/fakulty/fzv/bakalarske-a-magisterske-studium/studijni-plany-sylaby-pro-rok-20102011/bsp-porodni-asistentka-prezencni-studium/#c12008>., [cit. 28. 7. 2011]

¹¹ *Univerzita Karlova v Praze, 1. lékařská fakulta*, Dostupné z: <<http://int1.lf1.cuni.cz/historie>> 2009 - 2011 [cit. 28. 7. 2011].

¹² ČNK <http://ucnk.ff.cuni.cz/verejny.php>

TEXT 32006D1720

„13. Assistenza tecnica

La dotazione finanziaria del programma di apprendimento permanente può coprire anche spese connesse ad azioni preparatorie, al monitoraggio, al controllo, alla revisione contabile e alla valutazione che siano direttamente necessari ai fini dell'attuazione del programma e del raggiungimento dei suoi obiettivi. Vi rientrano, in particolare, gli studi, le riunioni, le attività informative, le pubblicazioni, le spese delle reti informatiche per lo scambio di informazioni e ogni altra spesa di **assistenza tecnica** e amministrativa cui la Commissione debba eventualmente fare ricorso per l'attuazione del programma.“

„13. Technická podpora

Finanční krytí programu celoživotního učení může také pokrývat výdaje související s přípravnými opatřeními, sledováním, kontrolou, auditem a hodnocením přímo nezbytnými pro provádění tohoto programu a pro dosažení jeho cílů. Tyto výdaje mohou zahrnovat zejména studie, jednání, informační a publikační činnost, výdaje na informační síť pro výměnu informací a jakékoli další výdaje na **technickou** a správní **podporu**, kterou může Komise potřebovat pro provádění programu.“

Databáze IATE překládá kolokaci „assistenza tecnica“ jako „technická pomoc“. Podle Slovníku českých synonym (2000: 247) synonymum pro termín „pomoc“ je „podpora“. Osobně bych při překladu užila kolokaci technická podpora, dle mého názoru se jedná o modernější variantu překladu. Tvary si synonymně odpovídají.

Tabulka č. 14 - „competenza degli stati membri“

Kolokace	Sl. Druh	Výskytů	Česky-1	Česky-2
competenza degli Stati membri	s. f.	5	pravomoc členských států	záležitost členských států

TEXT 32005L0036

„(26) La presente direttiva non coordina tutte le condizioni per accedere alle attività nel campo della farmacia e all'esercizio di tale attività. In particolare, la ripartizione geografica delle farmacie e il monopolio della dispensa dei medicinali dovrebbe continuare ad essere di **competenza degli Stati membri**. La presente direttiva non modifica le norme legislative, regolamentari e amministrative degli Stati membri che vietano alle società l'esercizio di talune attività di farmacista o sottopongono tale esercizio a talune condizioni“.

„(26) Tato směrnice nezajišťuje koordinaci všech podmínek pro přístup k činnostem v oboru farmacie a pro jejich výkon. Zejména zeměpisné rozmístění lékáren a monopol dodávek léčiv by měl zůstat i nadále **záležitostí členských států**. Touto směrnicí se nemění vnitrostátní právní a správní předpisy členských států, které společně zakazují, aby vykonávaly některé činnosti farmaceuta, nebo podmiňují výkon těchto činností určitými podmínkami“.

Databáze IATE překládá termín jako „příslušnost členských států“. Podle Slovníku synonym (2001: 295) synonymum k „příslušnosti“ je „kompetence“ (2001: 120), a k té je synonymum „pravomoc, příslušnost, působnost“. Proto se jedná o synonymní výraz.

Oproti tomu překlad „záležitost členských států“ se váže ke kontextu (je závislý na kontextu), uznávám proto daný překlad za synonymní, ale spíše se přikláním k první variantě. Synonymum k termínu „záležitost“ je podle Slovníku českých synonym (200: 440) „věc, problém, otázka“.

Tabulka č. 15 – „direttore di filiale“

Kolokace	Sl. Druh	Výskytů	Česky-1
direttore di filiale	s. m.	1	vedoucí pobočky

Hospodářský italsko-český slovník (2003: 60) uvádí variantu překladu „ředitel pobočky“. Slovník českých synonym (2001: 319) dokládá pro termín „ředitel“ tyto podobné výrazy: „řídící, direktor, expr. Šéf“. Ten samý zdroj uvádí variantu pro termín „vedoucí: šéf, expr. boss“ (2001: 394)

Jedná se tedy o totožné funkce. Proto tento překlad uznávám jako synonymní. Český národní korpus (veřejná databáze) pracuje s oběma variantami:

„vzpomíná na jeden z případů **vedoucí pobočky**¹² Celního úřadu Náchod v Bělovsi Jaroslav Koblása“

„Ing. Jiří Nykodým, **ředitel pobočky** Komerční banky v Prostějově“¹³

¹² ČNK <http://ucnk.ff.cuni.cz/verejny.php>

¹³ Český národní korpus [online]. 2011 [cit. 2011-07-28]. Veřejný přístup ke korpusu SYN2000. Dostupné z WWW: <<http://ucnk.ff.cuni.cz/verejny.php>>.

Tabulka č. 15 – Igiene mentale

Kolokace	Sl. Druh	Výskytů	Česky-1
igiene mentale	s. m.	2	duševní zdraví

Kolokace „*igiene mentale*“ se v textech vyskytla celkem dvakrát jako „*duševní zdraví*“. Jelikož se kolokace nenachází v žádné databázi, přistoupila jsem k hledání v překladových slovnících. Italsko-český slovník (2001: 534) jej překládá jako „*duševní hygiena*“. Podle Slovníku českých synonym (2001: 88) jako „*hygienu*“ můžeme označovat rovněž jako „*ochranu zdraví*“. Jedná se tedy o překlad synonymní. Za odborný výraz řadím (považuji) kolokaci „*duševní hygiena*“, jako název vědy.¹⁴

Kolokace „*duševní zdraví*“ je v textu zahrnuta ve výčtu povinných předmětů, které musí absolvovat zdravotní sestra.

Tabulka č. 16 – „istruzione post-secondaria/professionale preparatoria“

Kolokace	Sl. Druh	Výskytů	Česky-1
istruzione post-secondaria	s. f.	2	postsekundární vzdělání
istruzione professionale preparatoria	s. f.	2	přípravné odborné vzdělání

U termínu „*istruzione*“ jsem se setkala s malou nuancí, která se zde velmi často vyskytovala. Jak v textech, tak v Italsko-českém slovníku (2001) je označována jako „*vzdělání*“. Databáze IATE uvádí „*vzdělávání*“. Italsko-český hospodářský slovník (2003: 92) uvádí obě dvě možnosti: „*vzdělání*“ i „*vzdělávání*“. Jaký je tedy mezi nimi rozdíl? Vždy záleží na kontextu. Obě dvě podstatná jména jsou dějová.

TEXT 32005L0036

„*b) titolo di formazione di grado diploma in ostetricia che certifichi il compimento di un ciclo di istruzione post-secondaria, ottenuto da una scuola professionale medica (diplom po?o?nej): almeno cinque anni consecutivi nei sette anni precedenti il rilascio del certificato.*“

„*b) diplom porodní asistentky (diplom po?o?nej) ? s postsekundárním vzděláním získaným na odborné zdravotnické škole po dobu nejméně pěti po sobě následujících let v průběhu sedmi let předcházejících dni vydání osvědčení.*“

¹⁴ Wikipedie: Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Du%C5%A1evn%C3%AD_hygiena, [cit. 28. 7. 2011]

„ciclo di formazione che ha una durata complessiva di almeno 14 anni, di cui almeno 6 anni di istruzione elementare, 6 anni di istruzione secondaria e 2 anni di **istruzione post-secondaria**, seguito da almeno un anno di esperienza professionale.“

„která odpovídá vzdělání o celkové délce nejméně 14 let, zahrnujícímu nejméně 6 let základního vzdělání, 6 let středního vzdělání a **2 roky postsekundárního vzdělání**, následovaného 1 rokem odborné praxe“;

TEXT 32005L0036

„...educatore presso istituti d'istruzione speciale e centri di assistenza sociale ("vychovávateľ v špeciálnych výchovných zariadeniach a v zariadeniach sociálnych služieb"),

„ciclo di formazione che ha una durata complessiva di almeno 14 anni, di cui 8/9 anni di **istruzione elementare**, 4 anni di studi presso una scuola pedagogica secondaria o una scuola secondaria di altro tipo e 2 anni di studi pedagogici supplementari a tempo parziale“

„...vychovateľ ve zvláštních výchovných zařízeních a v zařízeních sociálních služeb ("vychovávateľ' v špeciálnych výchovných zariadeniach a v zariadeniach sociálnych služieb"),

„která odpovídá **vzdělání** o celkové délce nejméně 14 let, zahrnujícímu 8/9 let základního vzdělání, 4 roky studia na střední pedagogické škole nebo na jiné střední škole a 2 roky doplňkového distančního pedagogického studia.“

„Vzdělání“ označuje ukončený stav (dosažené vzdělání), který se váže k absolventům školy. Kdežto „vzdělávání“ je proces, který probíhá, jednotlivé školy nabízí vzdělávací programy (kontinuální podtext) neboli vzdělávání. To je pak určeno pro studenty a uchazeče, jedná se o kontinuální činnost.

TEXT 32005L0036

„(13) Allo scopo di definire il meccanismo del riconoscimento in base al regime generale, è necessario raggruppare i vari regimi nazionali di istruzione e formazione in diversi livelli. Questi livelli, che sono stabiliti soltanto ai fini del funzionamento del regime generale, non hanno effetti sulle strutture nazionali di **istruzione** e di formazione, né sulle competenze degli Stati membri in questo ambito.“

„(13) K vymezení mechanismu uznávání kvalifikace podle obecného systému je potřeba rozdělit různé vnitrostátní programy **vzdělávání** a přípravy do různých úrovní. Tyto úrovně, které se určují pouze pro účely použití obecného systému, nemají účinek na vnitrostátní systémy vzdělávání a přípravy ani na pravomoc členských států v této oblasti.“

5. 2. 1. Nepřesné překlady

Další skupinu překladů tvoří kolokace, které nebyly přeloženy přesně. Překladač se nedržel normy (ISAP, IATE), ale konečný překlad nezměnil význam slovního spojení.

Tabulka č. 17 – „assistenza a domicilio“

Kolokace	Sl. Druh	Výskytů	Česky-1
assistenza a domicilio	s. f.	1	ošetřování v domácnosti

Tato kolokace je přeložená nepřesně. ISAP uvádí překlad „*pečovatelská služba*“. V textu je „*ošetřování v domácnosti*“ zobrazeno ve výčtu předmětů ve studijním Programu pro zdravotní sestru a ošetřovatele odpovědné za všeobecnou péči (TEXT 32005L0036). „*Pečovatelská služba*“ je oficiální službou, která je poskytována sociálními zařízeními nemocným lidem. Studijní obory Zdravotnického asistenta českých středních zdravotnických škol¹⁵¹⁶ obsahují obory „*ošetřovatelství*“ a „*ošetřování nemocných*“.

Tabulka č. 18- „esperienza professionale“

Kolokace	Sl. Druh	Výskytů	Česky-1	Česky-2
esperienza professionale	s. f.	32	praxe v povolání	odborná praxe

TEXT 32005L0036

„(32) L'introduzione, a livello europeo, di tessere professionali da parte di associazioni o organizzazioni professionali potrebbe agevolare la mobilità dei professionisti, in particolare accelerando lo scambio di informazioni tra lo Stato membro ospitante e lo Stato membro di origine. Tale tessera professionale dovrebbe rendere possibile controllare la carriera dei professionisti che si stabiliscono in vari Stati membri. Tali tessere dovrebbero contenere informazioni, nel pieno rispetto

¹⁵ *Mendelova střední škola*, Dostupné z: <<http://www.mendelova-stredni.cz/zdravotnicky-asistent/5.html>>. [cit. 28. 7. 2011].

¹⁶ *SZŠ Kroměříž*, Dostupné z <http://www.szskm.cz/?page_id=455>.: [cit. 28. 7. 2011].

delle disposizioni sulla protezione dei dati, sulle qualifiche professionali dei professionisti (università o istituto frequentato, qualifiche ottenute, **esperienza professionale**), il suo domicilio legale, le sanzioni ricevute in relazione alla sua professione e i particolari della pertinente autorità competente.“

„(32) Zavedení profesního průkazu profesními sdruženími nebo organizacemi na evropské úrovni by mohlo usnadnit mobilitu pracovníků, a zejména urychlit výměnu informací mezi hostitelským členským státem a členským státem, ze kterého pocházejí. Tento profesní průkaz by měl umožnit sledovat profesní životopis příslušníků povolání, kteří se usazují v různých členských státech. Tyto průkazy by mohly obsahovat informace o odborném vzdělání příslušníka povolání (absolvovaná univerzita nebo vzdělávací zařízení, kvalifikace, **praxe v povolání**), jeho právní postavení, uložené sankce, jež se týkají jeho povolání, a údaje o příslušném oprávněném orgánu, vše při plném dodržení předpisů o ochraně osobních údajů.“

TEXT 32005L0036

„5. Il paragrafo 1 si applica rispettando il principio di proporzionalità. In particolare, se lo Stato membro ospitante intende esigere dal richiedente un tirocinio di adattamento o una prova attitudinale, esso deve innanzi tutto verificare se le conoscenze acquisite da quest'ultimo nel corso della sua **esperienza professionale** in uno Stato membro o in un paese terzo, possono colmare la differenza sostanziale di cui al paragrafo 4, o parte di essa.“

„5. Odstavec 1 se uplatňuje při řádném zohlednění zásady proporcionality. Zejména pokud hostitelský členský stát zamýšlí vyžadovat od žadatele absolvování adaptačního období nebo složení zkoušky způsobilosti, musí nejprve zjistit, zda znalosti, které žadatel nabyl během **odborné praxe** v členském státě nebo v třetí zemi, mohou zcela nebo částečně vyrovnat podstatné rozdíly uvedené v odstavci 4.“

Databáze IATE obsahuje závazný termín *odborná praxe*. Italsko-český slovník (2001: 419) uvádí překlad tohoto termínu „*esperienza*“: „*praxe*“. První ekvivalent je nepřesným překladem. Druhá varianta překladu je opisná, a tudíž nesprávná. V tomto případě měl překladatel k dispozici závazný termín překladu, proto jej hodnotím přísněji.

Tabulka č. 19 – „*formazione professionale*“

Kolokace	Sl. Druh	Výskytů	Česky-1	Česky-2	Česky-3
formazione professionale	s. f.	130	odborná příprava	potřebná kvalifikace pro výkon povolání	odborné vzdělání

TEXT 32005L0036

„(16) Per favorire la libera circolazione dei professionisti, garantendo al tempo stesso adeguati livelli di qualifica, varie associazioni e organismi professionali o Stati membri dovrebbero poter proporre, a livello europeo, piattaforme comuni. A certe condizioni, e nel rispetto della competenza degli Stati membri a decidere le qualifiche richieste per l'esercizio delle professioni sul loro territorio nonché il contenuto e l'organizzazione dei rispettivi sistemi di istruzione e di **formazione professionale**, come pure nel rispetto del diritto comunitario e in particolare di quello sulla concorrenza, la presente direttiva dovrebbe tener conto di tali iniziative, privilegiando, in questo contesto, un più automatico riconoscimento nel quadro del regime generale. Le associazioni professionali in grado di proporre piattaforme comuni dovrebbero essere rappresentative a livello nazionale e europeo. Una piattaforma comune è una serie di criteri che permettono di colmare la più ampia gamma di differenze sostanziali che sono state individuate tra i requisiti di formazione in almeno due terzi degli Stati membri, inclusi tutti gli Stati membri che regolamentano la professione in questione. Tali criteri potrebbero ad esempio includere requisiti quali una formazione complementare, un tirocinio di adattamento, una prova attitudinale o un livello minimo prescritto di pratica professionale, o una combinazione degli stessi.“

(16) K podpoře volného pohybu odborníků a k zajištění odpovídající úrovně kvalifikace by různá profesní sdružení a organizace nebo členské státy měly být schopny navrhnout společné platformy na evropské úrovni. Tato směrnice by za určitých podmínek v souladu s pravomocí členských států měla určit kvalifikace potřebné pro výkon povolání na jejich území a obsah a organizaci jejich systémů vzdělávání a **odborné přípravy** a v souladu s právem Společenství, zejména právními předpisy Společenství pro hospodářskou soutěž, tyto iniciativy zohlednit a prosazovat v této souvislosti automatictější charakter uznávání v rámci obecného systému. Profesní sdružení, která mohou předkládat společné platformy, by měla být reprezentativní na vnitrostátní i evropské úrovni. Společnou platformou je soubor kritérií, která umožňují vyrovnat v co možná největším rozsahu podstatné rozdíly, které byly zjištěny mezi požadavky na odbornou přípravu v nejméně dvou třetinách členských států, včetně všech členských států, které toto povolání regulují. Tato kritéria by mohla zahrnovat například požadavky jako další odborná příprava, adaptační období v rámci praxe pod dohledem, zkouška způsobilosti nebo stanovená minimální úroveň odborné praxe nebo jejich kombinaci.

„- infermiere odontoiatrico,

ciclo di formazione che ha una durata complessiva di almeno 13 anni, di cui almeno 10 anni di formazione scolastica generale e 2 anni di **formazione professionale** presso una scuola medica, seguito da 3 anni di esperienza professionale al termine della quale si deve superare un esame per ottenere un certificato di specializzazione.“

„- biomedikální laborant,

která odpovídá vzdělání o celkové délce nejméně 12 let, zahrnujícímu nejméně 10 let všeobecného vzdělání a 2 roky odborného vzdělání na zdravotnické škole, následovaného 2 roky odborné praxe, na jejímž konci musí být složena zkouška k získání osvědčení o odbornosti.“

První Italsko-český slovník (2001: 466) uvádí překlad této kolokace: „*odborné školení*“ *týkající se povolání/zaměstnání*“. Druhý Italsko-český slovník (2000: 335) překládá ekvivalenty pro termín „*formazione: školení, průprava*“. Slovník českých synonym (2000: 281) obsahuje variantu ke slovu „*průprava: školení, cvičení, příprava*“. První ekvivalent odborná příprava je tedy přeložen správně. Druhá forma

překladu „*potřebná kvalifikace pro výkon povolání*“, je přeložena opisem, tudíž ji můžeme považovat za nepřesný překlad. Pod třetí variantou „*odborné vzdělání*“ si představíme – *studium*, které může být součástí *odborné přípravy*. Překlad posledního ekvivalentu je rovněž nepřesný.

Tabulka č. 20 - „istituto scolastico“

Kolokace	Sl. Druh	Výskytů	Česky-1
istituto scolastico	s.m.	2	škola

Kolokace „*istituto scolastico*“ byla v textu nalezena 2 krát a v obou dvou případech byla přeložena jako *škola*. Správný překlad databáze IATE je „*vzdělávací instituce*“, (francouzsky „*établissement éducatif*“), který se dá v databázi ISAP vyhledat rovněž pod stejným českým ekvivalentem. Český ekvivalent *škola* je termín specifický, oproti tomu *vzdělávací instituce* je termín obecný, proto považuji tento překlad za nepřesně přeložený.

TEXT 32006D1720

„2) "*allievo*": la persona iscritta quale discente in un **istituto scolastico**;"

„2. "*žákem*" osoba zapsaná pro výuku ve **škole**;"

TEXT 32006D1720

3) "**istituto scolastico**" o "*scuola*": tutti i tipi di istituti di istruzione generale (*istruzione prescolastica, primaria o secondaria*), *professionale e tecnica e, a titolo eccezionale, nel caso di misure volte a promuovere l'apprendimento delle lingue, gli istituti non scolastici che offrono percorsi di formazione in apprendistato*;

3. "**školou**" všechny druhy institucí zajišťujících všeobecné vzdělání (*předškolní, základní nebo střední*), *odborné a technické vzdělání a výjimečně, v případě opatření na podporu studia jazyků, neškolské instituce poskytující učňovskou odbornou přípravu*;

Tabulka č. 21 – „istruzione secondaria“

Kolokace	Sl. Druh	Výskytů	Česky-1	Česky-2
istruzione secondaria	s. f.	4	střední vzdělání	střední odborné vzdělání

Istruzione secondaria se v textu vyskytuje celkem 4 krát a je přeložena jako střední vzdělání. Podle Italsko-českého slovníku (2001: 626) je ta samá kolokace přeložena jako „vyšší vzdělání“. V tomto případě nemohu uznat „vyšší vzdělání“ za ekvivalent „istruzione secondaria“, protože v České republice si automaticky pod tímto pojmem představíme „vzdělání“, které pokračuje po maturitních studiích. Proto jsem dále pokračovala ve vyhledávání a v tom samém slovníku (2001: 1075) jsem našla český překlad adjektiva „secondario“ – 4) škola: „střední, druhého stupně, středoškolský, týkající se škol druhého stupně“.

5. 2. 2. - Nesprávné překlady

V následujícím oddíle se nacházejí překlady, které mění význam slov.

Tabulka č. 20 – „consulente finanziario“

Kolokace	Sl. Druh	Výskytů	Česky-1
consulente finanziario	s. m.	1	investiční poradce

Kolokace se nachází ve výčtu povolání, proto ji nelze porovnat s kontextem.

O nesprávnosti tohoto překladu referují dva slovníky. Dle Italsko-českého hospodářského slovníku (2003: 47) a dle Italsko-českého technického slovníku (2008: 253) je překlad dané kolokace finanční poradce. Skutečnost, že se nejedná o synonyma, dokazuje definice Finančního poradenství na webu Finance.cz:

„Finanční poradenství je možné vymezit jako poskytování individualizovaného poradenství fyzickým a právnickým osobám týkající se financí, a to v širším slova smyslu. Finanční poradenství řeší otázky z různých oblastí osobních a rodinných financí klienta (v případě fyzické osoby), resp. firemních financí klienta (v případě právnické osoby). Bylo by chybou ho považovat pouze za poradenství

*týkající se možného využití finančních produktů klientem nebo ho dokonce ztotožňovat s investičním poradenstvím, které nově vymezuje **zákon o podnikání na kapitálovém trhu**¹⁷.*

¹⁷ *Finance.cz*, Dostupné z WWW: <<http://www.finance.cz/financni-poradenstvi/informace/definice-financniho-poradenstvi/co-to-je/>>. [cit. 28. 7. 2011].

6. Shrnutí

Cílem bakalářské práce bylo proniknout do práce překladatelů legislativních textů, vybrat odbornou terminologii z odvětví Uznávání diplomů a kvalifikací v Evropské unii a kontrolovat správnost jejich překladů mezi italskými a českými legislativními texty.

Na začátku jsem vysvětlila pojmy související s korpusovou lingvistikou, opřela jsem se jednak o české, tak o italské lingvisty.

Následně jsem představila a popsala zdroj, ve kterém lze najít veškerý soubor právních textů Evropské unie – EUR-LEX. Odkud jsem převzala texty použité k jazykovému výzkumu. Jednou z pečlivých prací bylo vybrat velké množství legislativního textu Evropské unie, upravit ho a nahrát ho programu ParaConc. Vybrané termíny a kolokace jsem později sestavila do tabulek v programu Microsoft Excel a rozřadila je abecedně podle gramatických struktur.

Důležité bylo pochopení termínu kolokace a jeho následné aplikaci na mnou vybrané kolokace. To však nebylo lehkým úkolem, protože dané termíny a kolokace, které jsem našla, jsou pro cizince nejednoznačně odlišitelné, proto jsem k rozdělení kolokací přistoupila podle gramatických struktur francouzského lingvisty.

Poslední kapitolou bylo Porovnávání jazykového překladu italské a české terminologie. Tato část byla časově nejnáročnější. Po bedlivém zkoumání předchozích kolokací jsem nakonec v této části bedlivě zkoumala 109 kolokací. Z nichž 95 (87 %) mělo správný překlad s jedním ekvivalentem. V této kategorii byl největší výskyt kolokace „*apprendimento permanente*“ (79 výskytů) a „*attività professionale*“ (36 výskytů). Na kolokaci s největším počtem výskytů (130) „*formazione professionale*“ byly nalezeny 3 různé typy překladů. Mezi nesprávné typy překladů patřilo syntagma „*consulente finanziario*“ (*finanční poradce*), které bylo přeloženo jako „*investiční poradce*“.

Způsob porovnávání správnosti překladů probíhal v databázi ISAP, IATE, pomocí konzultace s obecnými nebo speciálními slovníky¹⁸ a pomocí různých odborných materiálů. Nevýhodou byl fakt, že pouze malá část kolokací se nacházela v těchto oficiálních databázích. A pokud ano, většinou tam nebyl český ekvivalent překládané kolokace.

¹⁸ Přesný výčet slovníků v seznamu použité literatury

7. Riassunto

L'obiettivo della mia tesi di laurea triennale è stato quello di entrare nel lavoro dei traduttori di testi legislativi, scegliere la terminologia del Riconoscimento dei diplomi e delle qualifiche nell'Unione Europea e di verificare l'esattezza delle loro traduzioni tra testi legislativi italiani e cechi.

All'inizio ho spiegato i concetti che sono collegati con la linguistica dei corpora, mi sono appoggiata sia sui linguistici cechi, sia sugli italiani.

Dopo ho presentato e ho descritto la fonte – dov'è possibile trovare qualsiasi insieme di testi giuridici dell'Unione europea - EUR-Lex. Da dove ho copiato i testi utilizzati nella ricerca linguistica. Uno degli attenti lavori era quello di scegliere un gran numero del testo legislativo dell'Unione Europea, prepararlo bene e registrarlo nel programma di ParaConc. Di conseguenza ho compilato le collocazioni ed i termini scelti in tabelle di Microsoft Excel e li ho messi in ordine alfabetico secondo le strutture grammaticali.

Era importante capire il termine “collocazione” e la mia successiva applicazione sulle mie collocazioni che avevo scelto. Ma questo non era un compito facile, perché i termini e collocazione, che ho trovato, non sono chiaramente distinguibili per gli stranieri, quindi ho proceduto a dividere collocazioni secondo strutture grammaticali di linguisti francesi.

Confrontando l'ultimo capitolo della traduzione della terminologia italiana e ceca, questa parte era molto impegnata a tempo. Dopo aver esaminato delle collocazioni precedenti ho finalmente in questa sezione attentamente esaminato 109 collocazioni. Di cui 95 (87%) avevano solo un equivalente. In questa categoria era la più grande incidenza di collocazione "*apprendimento permanente*" (79 occorrenze) e "*attività professionali*" (36 occorrenze). La collocazione “formazione professionale” aveva il maggior numero di occorrenza (130) e contemporaneamente ho trovato 3 diversi tipi di traduzioni.

Tra i tipi di traduzioni improprie ho trovato sintagma "*consulente finanziario*” (“*consulente finanziario*”), che è stato tradotto come "*consulente d'investimento*” Modo di confrontare la correttezza delle traduzioni si svolgeva con aiuto delle base di dati ISAP, IATE, con consultazione dei dizionari generali o speciali tramite di materiali speciali.

Lo svantaggio è il fatto che solo una piccola parte delle collocazioni si trovava nei database ufficiali. E se sì, li si trovava raramente la traduzione in ceco.

Il risultato è un vocabolario, che si trova in allegato.

Použitá literatura:

- Baroni, M., *Classificazione Preliminare delle Collocazioni (in Senso Lato)*, 2006
Dostupné z: sslmit.unibo.it/~baroni/collocazioni/coll_classification.pdf (cit. 17. 5. 2011)
- Blatná, R., *Jazyková databanka neboli korpus*, In: *Vesmír*, 76, 1997, s. 670 – 671.
- Čermák F., *Jazykový korpus: Prostředek a zdroj poznání*, In: *Slovo a slovesnost*, 56, 1995, s. 119 – 140.
- Čermák, F., *Informace, korpusy a lingvistika*, In: *Vesmír* 80, 2001, 11, s. 648-9.
- Čermák, F., *Kolokace v lingvistice*. In: *Kolokace*, 2006, Praha, s. 9 – 16.
- Kocourek, R., *Termín a jeho definice*, In: *Československý terminologický časopis*, 4, 1965, s. 1-25.
- Ježek, E., *Lessico*, Bologna, il Mulino, 2005.
- Mathieu-Colas, M., *Essai de typologie des noms composés français*. In: *Cahiers de Lexicologie*, 69, Paris: Didier Erudition, 1996., s. 71 – 125.
- Radimský, J., *Italské a vybrané francouzské neologismy z oblasti informatiky a nových médií (1990 - 1996)*, České Budějovice: Jihočeská univerzita, 2003.
- Šrajjerová, D., *Automatické vyhledávání termínů a jeho dopad na definici termínu*, In: *Časopis pro moderní filologii*, 91, 2009, s. 1 - 19.

Slovníky:

- Janešová, J., Polverari A., *Italsko-český a česko-italský slovník*, LEDA, Voznice, 2006.
- Kolektiv, *Dizionario italiano-ceco*, FIN PUBLISHING, Olomouc, 2001.
- Pala, K., Všíanský J., *Slovník českých synonym*, Nakladatelství Lidové noviny, Praha, 2001.
- Pospíšilová, V., Ferrarová, E., *Italsko-český a česko-italský hospodářský slovník*, FRAUS, Plzeň, 2003.
- Radvanovský, A., *Italsko-český technický slovník*, ACADEMIA, Praha 2008.
- Rosendorfský, J., *Italsko-český slovník*, Velehrad, Praha, 2000.
- Tomaščinová, J., Damohorský M., *Italsko-český právní slovník*, LEDA, Praha, 1999

Internetové zdroje:

- ČNK: Dostupné z: <http://ucnk.ff.cuni.cz/>, [cit. 14. 6. 2012]

O programu Paraconc: Dostupné na: <http://www.athel.com/para.html> citované [cit. 15. 4. 2011]

- ISAP: Informační systém pro aproximaci práva, Dostupné z: <http://isap.vlada.cz/homepage.nsf/esduvod3>, [cit. 10. 5. 2012]
- ISAP: Informační systém pro aproximaci práva, Dostupné z: <http://isap.vlada.cz/homepage.nsf/esduvod3>, [cit. 10. 5. 2012]
- IATE: Terminologická databáze Evropské komise, Dostupné z: <http://iate.europa.eu/iatediff/SearchByQueryLoad.do?method=load>
- *Fakulta zdravotnických věd UP*, Dostupné z: <http://oldwww.upol.cz/fakulty/fzv/bakalarske-a-magisterske-studium/studijni-plany-sylaby-pro-rok-20102011/bsp-porodni-asistentka-prezencni-studium/#c12008>., [cit. 28. 7. 2011]
- *1 Univerzita Karlova v Praze, 1. lékařská fakulta*, Dostupné z: <http://int1.lf1.cuni.cz/historie> 2009 - 2011 [cit. 28. 7. 2011].
- Český národní korpus [online]. 2011 [cit. 2011-07-28]. Veřejný přístup ke korpusu SYN2000. Dostupné z WWW: <http://ucnk.ff.cuni.cz/verejny.php>.
- Wikipedie: Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Du%C5%A1evn%C3%AD_hygiena, [cit. 28. 7. 2011]
- Mendelova střední škola, Dostupné z: <http://www.mendelova-stredni.cz/zdravotnicky-asistent/5.html>. [cit. 28. 7. 2011].
- 1 SZŠ Kroměříž, Dostupné z http://www.szskm.cz/?page_id=455.: [cit. 28. 7. 2011].
- Finance.cz, Dostupné z WWW: <http://www.finance.cz/financni-poradenstvi/informace/definice-financniho-poradenstvi/co-to-je/>. [cit. 28. 7. 2011].
- EUR-LEX: http://eur-lex.europa.eu/RECH_menu.do?ihmlang=cs
- Úřední věstník EU: http://publications.europa.eu/official/index_cs.htm cit. [15. 7. 2012]

Příloha

ITALSKO – ČESKÝ SLOVNÍČEK

A

agente

- agente di collocamento (s. m.)- *zprostředkovatel práce*

apprendimento

- apprendimento permanente (s. m.)- *celoživotní učení*

assistente

- assistente commerciale (s. m.)- *obchodní asistent*
- assistente tecnico (s. m.)- *technický asistent*
- assistente tecnico biomedico di laboratorio (s. m.)- *biomedikální laborant*
- assistente tecnico in medicina veterinaria (s. m.)- *veterinární technik*
- assistente tecnico medico di laboratorio (s. m.)- *zdravotní laborant*
- assistente tecnico medico in chirurgia (s. m.)- *zdravotnický asistent na chirurgii*
- assistente veterinario (s. m.)- *veterinární asistent*

assistenza

- assistenza alla madre e al neonato (s. f.)- *péče o matku a dítě*
- assistenza amministrativa (s. f.)- *správní podpora*
- assistenza sanitaria (s. f.)- *zdravotní péče*
- assistenza tecnica (s. f.)- *technická podpora*

attività

- attività professionale (s. f.)- *odborná činnost*

attuazione

- attuazione di programma (s. f.)- *provádění programu*

C

calzolaio

- calzolaio ortopedico (s. m.)- *ortopedický obuvník*

certificato

- certificato attestante il diritto di esercitare l'attività (s. m.)- *osvědčení potvrzující právo vykonávat činnosti*
- certificato attestante il superamento di un esame d'ammissione (s. m.) – *osvědčení o složení přijímací zkoušky*
- certificato di abilitazione (s. m.)- *průkaz způsobilosti*
- certificato di idoneità (s. m.)- *průkaz způsobilosti*
- certificato di servizio (s. m.)- *služební průkaz*
- certificato di scuola secondaria (s. m.)- *doklad o ukončeném středoškolském vzdělání*
- certificato di specializzazione (s. m.)- *osvědčení o odbornosti*

competenza

- competenza degli Stati membri (s. f.)- *příslušnost členských států, záležitost členských států*

consulente

- consulente di assicurazioni (s. m.)- *pojišťovací poradce*
- consulente finanziario (s. m.)- *finanční poradce*
- consulente tecnico (s. m.)- *technický poradce*

corso

- corso di pedagogia (s. m.)- *pedagogický kurz*
- corso di restauro (s. m.)- *kurz restaurování*

D

direttore

- direttore d'azienda (s. m.)- *ředitel podniku*
- direttore di filiale (s. m.)- *vedoucí pobočky, ředitel pobočky*

diritto

- diritto civile (s. m.)- *občanské právo*
- diritto commerciale (s. m.)- *obchodní právo*
- diritto dello Stato interessato (s. m.)- *právo dotyčné země*
- diritto di ricorso contro qualsiasi rifiuto (s. m.)- *právo na odvolání proti jakémukoliv odmítnutí*
- diritto di soggiorno (s. m.)- *právo na trvalý pobyt*

- diritto di usare un titolo (s. m.)- *právo užívat titul*
- diritto fiscale (s. m.)- *daňové právo*
- diritto sociale (s. m.)- *právo sociálního zabezpečení*

E

educazione

- educazione sessuale (s. f.)- *sexuální výchova*

esame

- esame d'ammissione (s. m.)- *přijímací zkouška*
- esame di attitudine professionale (s. m.)- *zkouška odborné způsobilosti*
- esame di perito (s. m.)- *mistrovská zkouška*
- esame di scuola tecnica secondaria (s. m.)- *maturitní zkouška*
- esame di Stato (s. m.)- *státní zkouška*
- esame finale (s. m.)- *závěrečná zkouška*
- esame in architettura (s. m.)- *zkouška z architektury*
- esame scritto (s. m.)- *písemná zkouška*

esercizio

- esercizio di una professione (s. m.)- *výkon povolání*

esperienza

- esperienza professionale (s. f.)- *odborná praxe*

F

formazione

- formazione complementare (s. f.)- *další odborná příprava*
- formazione di apprendisti (s. f.)- *učňovská příprava*
- formazione di base (s. f.)- *základní odborná příprava*
- formazione di dentista (s. f.)- *odborná příprava zubních lékařů*
- formazione di infermiere (s. f.)- *odborná příprava zdravotní sestry*
- formazione professionale (s. f.)- *odborná příprava, potřebná kvalifikace pro výkon povolání*
- formazione professionale secondaria (s. f.)- *střední odborné vzdělání*
- formazione superiore completa (s. f.)- *úplné vyšší odborné vzdělávání*

I

igiene

- igiene mentale (s. f.)- *duševní zdraví, duševní hygiena*
- igiene veterinaria (s. f.)- *veterinární hygiena*

insegnamento

- insegnamento clinico (s. m.)- *klinická výuka, klinický výcvik*
- insegnamento tecnico (s. m.)- *technická výuka*

investigatore

- investigatore privato (s. m.)- *soukromý detektiv*

istituto

- istituto scolastico (s. m.)- *vzdělávací instituce*

istruzione

- istruzione elementare (s. f.)- *základní vzdělání*
- istruzione post-secondaria (s. f.)- *post-sekundární vzdělání*
- istruzione professionale preparatoria (s. f.)- *přípravné odborné vzdělání*
- istruzione secondaria (s. f.)- *střední vzdělání, střední odborné vzdělání*

L

libertà

- libertà di circolazione (s. f.)- *volný pohyb*
- libertà di stabilimento (s. f.)- *svoboda usazování*

M

maestro/a

- maestro/a di scuola materna (s. m., s. f.)- *učitel/ka v mateřské škole*

medicina

- medicina del lavoro (s. f.)- *pracovní lékařství*

- medicina generale (s. f.)- *všeobecné lékařství*
- medicina interna (s. f.)- *vnitřní lékařství*
- medicina legale (s. f.)- *soudní lékařství*
- medicina preventiva (s. f.)- *preventivní lékařství*
- medicina sociale (s. f.)- *sociální lékařství*
- medicina veterinaria (s. f.)- *veterinární lékařství*

P

pratica

- pratica professionale (s. f.)- *odborná praxe*

preparazione

- preparazione linguistica (s. f.)- *jazyková příprava*

professione

- professione di avvocato (s. f.)- *povolání advokáta*
- professione di dentista (s. f.)- *povolání lékaře*
- professione di medico (s. f.)- *povolání zubního lékaře*
- professione marittima (s. f.)- *povolání námořníka*
- professione regolamentata (s. f.)- *regulované povolání*

protezione

- protezione dei dati personali (s. f.)- *ochrana osobních údajů*

prova

- prova attitudinale (s. f.)- *zkouška způsobilosti*

programma

- programma di apprendimento permanente (s. m.)- *program celoživotního učení*
- programma di studi (s. m.)- *studijní program*

R

requisito

- requisito di capacità finanziaria (s. m.)- *podmínka finanční způsobilosti*
- requisito di capacità professionale (s. m.)- *podmínka odborné způsobilosti*

- requisito di un'esperienza professionale complementare (s. m.)- *požadavek na doplňkovou odbornou praxi*
- requisito dell'idoneità professionale (s. m.)- *podmínka odborné způsobilosti*

responsabile

- responsabile dell'assistenza generale (s. m.)- *ošetřovatel odpovědný za všeobecnou péči*

riconoscimento

- riconoscimento dell'esperienza professionale (s. m.)- *uznávání odborné praxe*
- riconoscimento delle qualifiche professionali (s. m.)- *uznávání odborných kvalifikací*

S

scuola

- scuola medica (s. f.)- *zdravotnická škola*
- scuola pedagogica secondaria (s. f.)- *střední pedagogická škola*
- scuola secondaria specializzata (s. f.)- *specializovaná střední škola*

T

tecnico

- tecnico ortopedico (s. m.)- *ortopedický technik*

tirocinio

- tirocinio di adattamento (s. m.)- *adaptační období*

titolo

- titolo professionale (s. m.)- *profesní označení*

trattamento

- trattamento dei dati disponibili (s. m.)- *zpracování dostupných údajů*
- trattamento dei dati personali (s. m.)- *zpracování osobních údajů*

U

ufficiale

- ufficiale di coperta (s. m.)- *palubní důstojník*
- ufficiale giudiziario (s. m.)- *soudní vykonavatel*

Eur-lex

http://eur-lex.europa.eu/RECH_menu.do?ihmlang=cs

